

Van 6 oktober tot en met 31 oktober heb ik stage gelopen in het kinderziekenhuis (hospital del niño) in Panama City. Tijdens mijn verblijf daar woonde ik bij een Panamese familie. De doelen die ik mezelf voorafgaand aan de stage heb gesteld waren erg algemeen, omdat ik me geen voorstelling kon maken over hoe het er aan toe zou gaan. Ik wilde graag:

- zoveel mogelijk leren over de Panamese cultuur
- zo veel mogelijk zien en leren in het ziekenhuis (o.a. tropische ziekten)
- verschillen in de gang van zaken t.o.v. ziekenhuizen in Nederland zien
- buitenlandervaring opdoen en ontdekken of ik in het buitenland zou kunnen werken

De stad, het land, de cultuur, de accommodatie en de mensen
Panama City is een stad met vele contrasten, er is een groot contrast tussen arm en rijk, modern en ouderwets. Je kan merken dat het een land is met enorm veel potentie tot economische groei en welvaart, maar ze zijn er nog niet helemaal. Van een afstand lijken de hoge gebouwen die de skyline van panama maken bijvoorbeeld heel modern en luxe, maar ze zien er van dichtbij een stuk armoediger uit dan van veraf, uitzonderingen daargelaten. Voorafgaand aan de reis naar Panama dacht ik dat de mensen een stuk minder modern zouden zijn dan in Nederland, maar uiteindelijk bleek dit niet zo te zijn. Je vindt in Panama veel Amerikaanse invloeden, onder andere door de invloed die Amerika op het land heeft gehad door de bouw van het Panamakanaal en doordat Amerika heeft

bij
van
die
over
heeft

geholpen
het
afzetten
een
dictator
een tijd
Panama

geregeerd

Skyline van Panama City.

Waar ik heel erg aan moest wennen de eerste twee weken, waren de warmte, vochtigheid en de taalbarrière. Het heeft een dikke twee weken geduurd voor ik eindelijk was geacclimatiseerd. Ik voelde me in het begin nogal geïsoleerd omdat ik de taal niet beheerste en niemand in het gezin echt goed Engels kon. Ik kon me niet neerleggen bij het feit dat ik niet kon spreken met de mensen, dus ik ben toen hard gaan studeren om de taal voor zover het kon in de vier weken, zo goed mogelijk onder de knie te krijgen. De familie waar ik bij woonde was erg lief voor mij en geduldig. Ze hebben mij ontzettend geholpen met de taal en echt het gevoel geven alsof ik een tweede familie had in Panama, wat heeft bijgedragen aan mijn toptijd daar! Ik zal het gevoel dat ik daar in het begin heb ervaren niet snel vergeten en het draagt ook zeker bij aan mijn ontwikkeling als persoon. Wanneer ik later een buitenlandse patiënt krijg kan ik me waarschijnlijk veel beter inleven in zijn situatie dan voorheen.

Een groot verschil met geneeskunde studenten in Nederland, is dat de Panamezen gemiddeld veel meer verplichte uren hebben. Het was voor het meisje uit mijn gastgezin niet gek om twaalf uur per dag naar school gaan en dikwijls zat ze na schooltijd thuis ook nog te studeren, omdat ze gemiddeld twee toetsen per week had.

Aangezien de zon in Panama elke dag rond 06:00 opkomt en om 18:00 weer ondergaat, begint de dag hier wat eerder, de werkdag begint namelijk om 07:00 uur. Wat me opviel aan was dat de mensen heel erg hard werken (het tempo ligt natuurlijk wel wat lager) en weinig slapen. In het ziekenhuis zijn diensten van 36 uur (zonder slaap) bijvoorbeeld heel normaal.

De meisjes uit mijn gastgezin en ik.

Qua cultuur viel het me al snel op dat het hier heel erg belangrijk is om er verzorgd bij te lopen. De vrouwen gaan altijd tot in de puntjes verzorgd de deur uit en mensen dragen over het algemeen geen korte broeken, tenzij ze thuis zijn. Familie is in Panama erg belangrijk, evenals de buurt waarin mensen wonen.

Het contact met mijn contactpersoon van IFMSA verliep oké, maar af en toe duurde het erg lang voordat hij reageerde op mijn mails of berichten. Ik had het idee dat

hij het heel druk had/een beetje warrig was, maar ik heb verder geen problemen met hem ondervonden.

Een sociaal programma had ik niet, maar de meisjes uit mijn gastgezin hebben me dikwijls op sleeptouw genomen. Zo ben ik de tweede avond al met een meisje uit mijn gastgezin en haar vriendinnen op stap geweest in Casco Viejo en heeft een ander meisje voor gids gespeeld en me de stad laten zien.

Het ziekenhuis en de afdelingen

Het ziekenhuis was minder modern dan ik verwachtte, maar het was dan ook een openbaar, arm, ziekenhuis, gesubsidieerd door de overheid. Een groot deel van de Panamezen leeft nog steeds onder de armoedegrens en om medische zorg toegankelijk te houden kostte het in dit ziekenhuis dan ook maar enkele dollars om te worden geholpen.

Een groot verschil met Nederlandse ziekenhuizen was het hygiënebeleid. Je tas kon je bijvoorbeeld beter niet op de vloer zetten, omdat deze niet vaak werd schoongemaakt. Wat me opviel, was dat overal posters hingen met aanwijzingen over handen wassen, maar tegelijkertijd droegen artsen en studenten wel armbandjes, ringen en nagellak. Naar mijn mening is het een simpele stap naar een betere hygiëne, wanneer deze af worden gedaan tijdens werktijd. Tevens brengen veel artsen en studenten hun eigen antibacteriële zeep mee, want deze is niet op elke afdeling aanwezig.

Co-groep van week 1 op de pediatrics afdeling

Elke week liep ik stage op een andere afdeling. Mijn eerste week begon op een pediatrics afdeling voor kinderen met een aangeboren afwijking of neonatale geelzucht. Alvorens de ronde met de arts nam ik samen met een mede-co de hartfrequentie en de ademfrequentie op. Er lagen twee weeskindjes op deze afdeling, één kindje lag al een half jaar in het ziekenhuis omdat hij wachtte op een operatie. Het was mooi om te zien dat alle doktoren en de verpleging gek waren op het jongetje, die inmiddels zijn eerste verjaardag heeft bereikt (zie onderstaande foto).

Het tweede weeskindje had Kwashiorkor, een malnutritie door een tekort aan eiwitten. Ik vond het heel indrukwekkend om dit te zien, omdat dit ziektebeeld in Europa niet meer voor komt.

Mijn tweede week mocht ik meekijken op de spoedeisende hulp (SEH) voor kinderen. In Panama werkt het systeem niet met huisartsen die als poortwachter naar het ziekenhuis functioneren, dus de wachtkamers van de SEH zitten bomvol en er zijn veelal wat simpelere casussen, die er in Nederland door de huisarts zouden worden uitgefilterd. Doch heb ik enkele indrukwekkende dingen gezien als bijvoorbeeld, dengue, larva migrans en schurfft.

Neonatologie was de derde afdeling waar ik mee mocht lopen. Afgezien van enkele keizersneden en een natuurlijke bevalling was deze week voor mij niet zo leuk, omdat de rondes gedaan werden door de co-schappers die ook de verslaglegging van de patient deden. Ik kon hier niet aan meedoen, omdat mijn Spaans niet goed genoeg was hiervoor. Ik heb tevens een tip voor aankomende studenten die naar Panama gaan; zorg ervoor dat je hele outfit wit is en probeer zo snel mogelijk één of twee paar scrubs te regelen van een medestudent (of neem scrubs van thuis mee). In het ziekenhuis worden deze namelijk niet verstrekt, waardoor ik de eerste twee dagen niet mee kon naar de operatiekamer!

De laatste week liep ik mee op een pediatrics afdeling met over het algemeen wat oudere kinderen. Deze week was tamelijk rustig en er was veel tijd om met de kinderen te spelen in de speelzaal.

Co-groepje van week vier in de speelzaal.

Wat me aan cultuurverschil opviel in het ziekenhuis vooral was de open sfeer. Artsen en studenten gingen erg informeel met elkaar om. Er werden bijvoorbeeld veel anekdotes verteld, het weekend werd uitvoerig besproken, evenals de kleinkinderen. Af en toe vond ik dit wel bijzonder, want er zou veel meer gedaan kunnen worden op een dag als er iets meer werd door gewerkt. Over het algemeen ligt de werkdruk in Panama een stuk minder hoog dan in Nederland. Je merkt dat je je in een warm land bevindt, waar het tempo is aangepast aan de temperatuur.

Een heel groot deel van de bevolking in Panama is erg gelovig. Op enkele afdelingen in het ziekenhuis werd de dag begonnen met een gebed en een verhaal uit de Bijbel. Tevens werd er toe ook veel aandacht besteed aan normen/waarden en werden uitvoerig wijsheden over het leven besproken.

Achteraf gezien kan ik zeggen dat mij dit goed is gelukt, het is een waanzinnige ervaring geweest en ik heb in korte tijd zeer veel gezien en geleerd. Niet alleen

over medische zaken, de cultuur, de mensen en het land, maar ook over mezelf. Ik ben soms erg buiten mijn comfortzone getreden en heb heel erg mijn best gedaan zo snel mogelijk de taal te leren. Ik heb ook geleerd dat zelfs wanneer je de taal niet beheerst, lichaamstaal erg belangrijk is, door te glimlachen, vriendelijk te zijn en durven te praten met het beperkte vocabulaire kom je al erg ver. Wat ik zelf erg prettig vond was de open en informele sfeer in het ziekenhuis en de vriendelijkheid van de artsen en mede-co's. In Nederland is er toch meer sprake van hiërarchie. Al met al was het een ongelooflijk mooie ervaring en ik zou iedereen aanraden eens te gaan kijken in Panama! Ik durf te stellen dat ik mijn horizon door middel van deze stage op een hele positieve manier verbreed heb.

enkele uren oud.

Ik met een baby van slechts

